

котрого студент відчуває себе по відношенню к изучаємому языку не вне его, а внутри него как социокультурного явления, приближаясь тем самым к установлению с ним таких же отношений, как и с родным языком. Констатируем безусловное благотворное влияние аутентичной среды на формирование речевой компетенции, также как и на формирование мировоззренческой позиции в отношении культуры страны изучаємого языка.

УДК: 371.14

Проценко Олена
Маріуполь

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Підготовка майбутнього викладача вищого навчального закладу в сучасних умовах модернізації освіти в Україні передбачає оновлення змісту професійно орієнтованих курсів. Поряд з традиційними, усталеними поняттями студенти опановують ті поняття, що поступово вводяться в науковий обіг лінгводидактики й методики навчання окремих дисциплін. До таких термінів належать поняття педагогічного дискурсу, неоднозначно трактоване різними гуманітарними науками, де зустрічається широке й вузьке його тлумачення.

Теоретичні засади дискурсу досліджували зарубіжні й вітчизняні вчені, зокрема Ш. Баллі, Е. Бенвеніст, Р. Крейд, Б. Палек, М. Фуко, М. Хомський; Н. Арутюнова, М. Бахтін, О. Богданова, А. Вежбицька, В. Дем'янков, І. Ільїн, Ю. Караулов, М. Макаров, Ю. Степанов. Вивченню проблем педагогічного дискурсу присвячені роботи Л. Антонової, Т. Ладиженської, Д. Макарової, А. Михальської тощо.

Метою статті є визначення основних напрямів організації підготовки майбутніх викладачів вищого навчального закладу до реалізації педагогічного дискурсу.

Педагогічний дискурс в соціо- і прагмалінгвістичних дослідженнях постає як соціально детермінований тип спілкування, відповідно, мовленнєва діяльність педагога – це спосіб, навчальний текст – форма (зовнішнє вираження мовленнєвого спілкування в мовному коді), а мова навчальної терміносфери – засіб, знаряддя здійснення навчально-мовленнєвої діяльності. Незважаючи на використання термінів «спілкування», «взаємодія», педагогічний дискурс характеризується як комунікативно-прагматичний зразок мовленнєвої поведінки викладача, що здійснюється у сфері організованого навчання й має відповідний набір інваріантних і змінних ознак: соціальних норм, відношень, ролей, конвенцій, показників інтерактивності тощо [2, с.9].

Взаємодія учасників педагогічного дискурсу здійснюється відповідно до їх статусно-рольових характеристик в різних комбінаціях агентів та клієнтів дискурсу: викладач-студент, студент-студент, запрошений експерт-студент, викладач-батьки. У цьому контексті інтерес представляють основні дискурсивні вміння майбутнього викладача, а саме: вміння рефлексувати та імпровізувати, вміння прогнозувати, передбачати (антиципація), вміння ефективно слухати, запам'ятовувати, вміння проявляти емпатію, толерантність, вміння протистояти деструктивним явищам у спілкуванні (мовленнєва агресія, словесне маніпулювання, вульгаризація, жаргонізація мовлення) [1, с.40].

У процесі формування і вдосконалення означених вмінь у майбутніх викладачів, слід враховувати основні особливості педагогічного дискурсу, що представлені у таких позиціях як:

- своєрідній суспільній меті (соціалізації члена суспільства, розширенні його пізнавальних можливостей у організованому навчальному процесі);
- особливостях психологічних характеристик суб'єктів педагогічного спілкування, що виявляється в мотивації діяльності (наприклад, пов'язаної навчанням мови чи опануванням мови для подальшого становлення особистості);

- хронотопі (єдності часу й місця, які характеризують те чи інше спеціально організоване заняття);
- цінностях, притаманних цьому виду спілкування як основі формування світогляду студента (шанобливе ставлення до слова);
- жанрах педагогічної комунікації (урок, семінар, лекція, тематичний вечір, екскурсія тощо);
- своєрідних прецедентних текстах (тексти підручників, прислів'я, приказки, загадки відповідної тематики, навчальні пам'ятки, схеми мовного аналізу тощо);
- особливостях застосування педагогічних стратегій.

Доцільно зауважити, що засвоєння основних понять педагогічного дискурсу, його особливостей майбутніми викладачами спрямоване на формування їхньої професійної компетенції, насамперед вироблення вмінь оперувати базовими термінами професійно орієнтованих дисциплін, удосконалення дискурсного мовлення, умінь аналізувати тексти й модельовані комунікативні ситуації.

На думку Л. Колток вивчення майбутніми фахівцями особливостей педагогічного дискурсу сприяє інтенсифікації навчального процесу у вищому навчальному закладі, впливає на мисленнєву діяльність студента і спонукає його до майбутньої самостійної діяльності. Дослідниця виділяє основні чинники інтенсифікації навчання: підвищення цілеспрямованості професійного педагогічного навчання; посилення мотивації; збільшення інформативної місткості змісту освіти; застосування активних методів і форм навчання з прискоренням темпу навчальних дій; розвиток навичок навчальної праці; використання комп'ютерів та інших нових інформаційних технологій [3, с.68].

Слід виділити форми роботи, під час яких формуються вміння володіти педагогічним дискурсом: дискусія, бесіди, круглий стіл, вебінар, випадок, подія, проблемна ситуація, рольова гра, які стимулюють увагу студента, змушують його замислитися та посперечатися.

Таким чином, основними напрямками підготовки майбутніх викладачів вищого навчального закладу до педагогічного дискурсу відносимо такі: формування дискурсивних вмінь викладача, опанування знаннями щодо сутності та особливостей педагогічного дискурсу, інтенсифікація навчального процесу, вибір відповідних форм роботи (дискусія, бесіда, вебінар тощо).

Література

1. Волкова Т.А. Педагогический дискурс и дискурсивно-коммуникативная модель перевода / Т.А. Волкова // Вестник Челябинского государственного университета. – 2011. – № 33 (248). – С. 39–41.
2. Габідулліна Алла Рашатівна Навчально-педагогічний дискурс: категоріальна структура та жанрова своєрідність : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.02. – «Російська мова» / Алла Рашатівна Габідулліна. – Київ, 2009. – 30 с.
3. Колток Л. Б. Педагогічний дискурс як засіб інтенсифікації навчально-виховного процесу в сучасній вищій школі : дис... канд. наук: 13.00.04 / Колток Леся Богданівна. – Київ, 2009. – 189 с.

УДК: 378.147:811.111

Розумна Тетяна
Бердянськ

ПРАВИЛА УСПІШНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Докорінні зміни у системі освіти України потребують принципово іншого підходу до вивчення дисципліни «Іноземна мова» у вищій школі. Сьогодні необхідні спеціалісти, які дійсно володіють іноземною мовою. Змінився і мотиваційний фон вивчення іноземної мови –